תרד מנחה הבאה עם הזבח לדברי ר"ג[א] ורבי יהושע לא תרד לדברי כולן תרד נסכים הבאין בפני עצמן לדברי כולן [א]ירדו לדברי ר"ג ור"ש לא ירדו נסכין הבאין עם הזבח לדברי כולן [ב]ירדו לדברי ר"ג לחודיה לא ירדו פשיטא מנחה הבאה בפני עצמה איצטריכא ליה וכדרבא דאמר רבא [א][ג]מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום ונשמעינן כדרבא נסכים [ב] הבאים עם הזבח איצטריכא ליה דקא מקרב להו למחר וליומא חרא [ג] ס"ד אמינא הואיל [ד] [ג]ואמר מר [1]מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם למחר [ה] כנסכים הבאין בפני עצמן דמו ומודי ר"ש דלא ירדו קמ"ל: **מתני'** [ג][ד]אלו אם עלו לא ירדו הלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו [ו]ושקבלו פסולין וזרקו את דמו רבי יהודה אומר [ה]שנשחט בלילה ונשפך [ו] דמה ויצא דמה חוץ לקלעים אם עלתה תרד ר"ש אומר לא תרד [ז] (שהיה פסולו בקדש) שר"ש אומר [י]כל שפסולו בקדש הקדש מקבלו לא היה פסולו בקדש אין הקדש מקבלו [י]ואלו שלא היו [ח] פסולן בקדש הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר והכלאים והטרפה והיוצא דופן [ט]ובעלי מומין [י]ר"ע מכשיר בבעלי מומין [י]רבי חנינא [ט] סגן הכהנים אומר דוחה היה אבא את בעלי מומין מע"ג המזבח [ג][ח]כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו [ט]עולה שעלתה חיה לראש המזבח תרד [י]שחטה בראש המזבח יפשיט וינתחה במקומה: **גמ'** [י]תניא ר' יהודה אומר [2]זאת היא העולה הרי אלו ג' מיעוטין פרט לשנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים שאם עלתה תרד ר"ש אומר עולה אין לי אלא עולה כשרה מנין לרבות שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים והלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו פסולין וזרקו את דמו הניתנין למטה [י] שנתנן למעלה ולמעלה שנתנן למטה והניתנין בחוץ שנתנן בפנים [יא] בפנים שנתנן בחוץ ופסח וחטאת ששחטן שלא לשמן מנין ת"ל תורת העולה ריבה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו יכול שאני מרבה הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד ואתנן ומחיר וכלאים וטרפה ויוצא דופן ת"ל זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה [יב]

רש"י

ט) **מנחה הבאה** [יג]. בלולה כולה בגלל עצמה כגון המתנדב מנחת נסכים בלא זבח דאפשר לעשות כן כדלקמן (דף לא:): **לדברי כולן.** ר"ג ור' יהושע דמתני' דמרבי כל הראוי לאשים ולר"ש נמי דמרבי כל הבא בגלל עצמו אם נפסלה ועלתה לא תרד וכי פליג ר"ש בבאה בגלל זבח: **לדברי רבי יוסי הגלילי ור"ע תרד.** דהא לא מרבו אלא עולה ודוגמתה מין בהמה ועוף ולא מנחה [י]: **הבאה עם הזבח.** כלומר בגלל זבח: **לדברי כולן תרד.** אם פסולה היא תרד לרבי יוסי הגלילי ור"ע ור"ש. לדברי ר"ג ורבי יהושע לא תרד דהא (כתיב) [יד] מוקדה ומזבח הוא: **נסכים הבאין בפני עצמן.** כגון המתנדב יין בלא זבח דתנן במנחות (דף קד:) מתנדבין יין: **לדברי כולן.** רבי יוסי ור"ע ור' יהושע ירדו. לדברי ר"ג ור"ש לא ירדו: ה"ג **פשיטא.** דהכי הוא לרבי יהושע מידי דבר מוקדה אין דלאו בר מוקדה לא לר"ג כל דבר מזבח ולר"ש בא בגלל עצמו ולתנאי דמתני' מנחה לא: **מנחה הבאה בפני עצמה איצטריך ליה.** ולאשמועינן דיש מנחת נסכים הבאה בפני עצמה כדרבא: **מתנדב אדם מנחת נסכים.** בלא זבח ואף על גב שלא אמרה תורה מנחת כליל (הבאה) אלא הבאה בגלל זבח היכא דפריש פריש: **ונשמעינן.** ר"ל בהדיא כדרבא: **נסכים הבאים בגלל זבח אצטריכא ליה.** לר"ל לאשמועינן דלר"ש ירדו וכגון דקא מקריב להו למחר וליומא חרא [ג] דקי"ל לעיל (דף מד.) אדם מביא זבחו היום ונסכיו מכאן ועד י' ימים ונפקא לן מהא דאמר מר ומנחתם ונסכיהם יתירי דכתיבי בקרבנות החג להכי כתיבי [כ]: **מתני' הלן.** בין דם בין אימורים: **רבי יהודה אומר כו'.** בהנך תלתא פליג ומודי בשארא. וטעמא יליף בגמ': **שהיה פסולו בקדש.** משבאת לעזרה נפסלה: **כל שפסולו בקדש כו'.** בגמ' יליף טעמא: **מכשיר.** דאם עלו לא ירדו. ובגמ' [פה:] מוקי לה בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעופות לכתחילה: **דוחה.** ומורידן: **כשם שעלו** [טו] **לא ירדו.** אכל פסולין דתנן בהו לא ירדו קאי כך אם ירדו לאחר שעלו לא יעלו עוד: **גמ' זאת היא העולה.** זאת מיעוטא והיא מיעוטא וה"א דהעולה מיעוטא דמשמע העולה המיוחדת כשרה ולא פסולה למעוטי [טז] פסולין אתו שאפילו עלו ירדו ולא [יז] תימא כל הנוגע במזבח לכל פסולין אתא ומסתבר דהני ממעט שפסולן לפני זריקה ולקמיה [ע"ב] מפרש שאר פסולין מנא ליה דלא ירדו ולא [יח] ממעט להו מהכא כגון נשחט חוץ לזמנו דפסולו לפני זריקה: **תורת העולה.** שהיא על מוקדה שתהא שם הלילה [יט] עד הבקר ולא תרד: ור'

תוספות

הלן והיוצא. [ו] אע"ג דתני אלו תנא ושייר הנך דחשיב בברייתא בגמ' ושמא משום דמהני דהכא שמעינן [כ] דכ"ש הנהו ובברייתא נמי בגמ' דהנך דירדו לא חשיב זקן וחולה ומזוהם ונדמה וטומטום ואנדרוגינוס ושמא הוי בכלל הנהו [ט] דחשיב: **וחוץ למקומו.** תימה דבפ' התודה (מנחות דף עט.) אמרינן חטאת ששחטה חוץ למקומו רבא אמר תרד כו' ור"ת גורס תודה דאיירי בה התם ומיהו בזה לא הועיל כלום וי"ל דהועיל דשאני תודה דהוי קדשים קלים וליכא מעילה באימורין מקמי זריקה וכי שחיט חוץ למקומו לא מתירה [כא] הזריקה למעילה לכך תרד דהא חסירה זריקה החשובה בה אבל חוץ לזמנו לא ירד משום דמרצה לפיגולו לקובעו בכרת כדאי' במסכת מעילה (דף ג.) גבי מעילה וה"ה דאם עלו לא ירדו כי האי גוונא אבל הכא בשמעתין מיירי בקדשי קדשים דאיכא מעילה קודם זריקה להכי כי איפסלא בחוץ למקומו לא תרד דזריקה החסירה אין קפידא דלא מהני מידי וכי האי גוונא מפליג בסמוך (דף פה.) גבי אימורין שהעלן לפני זריקה בין קדשים קלים בין קדשי קדשים וקשה לי פסח שלא לשמו אמאי לא ירד מאי שנא משלא במקומו בתודה דאידי ואידי קדשים קלים ומחשבה פסולה [כב] קודם זריקה וי"ל פסול דשלא במקומו חמיר טפי מפסול דשלא לשמו והוי כמו שחטן בדרום בקדשי קדשים דירדו לר' יהודה פ"ק דמעילה (דף ג:) דהיינו נמי חוץ למקומו ובפרק התודה (מנחות דף עט.) נמי מוכח דחוץ למקומו נמי דירד היינו דוקא לר' יהודה אבל לר"ש לא ירדו אי נמי שלא לשמו קיל לפי שכשר בכל הזבחים לבד חטאת ופסח וצריך עיון אי מאי למימר דגבי תודה מיירי דחשיב לאכול הבשר חוץ לירושלים אין [כג] המקום ראוי לשום זבח לכך תרד אבל [כד] חישב לאכול בשר חטאת ואשם חוץ לקלעים או להקטיר אימורי קדשים קלים חוץ לקלעים לא ירד כיון דזה המקום ראוי לקדשים קלים לאכילת שלמים:

הגה"ה **ושקבלו פסולין וזרקו דמן.** בגמ' (לקמן דף פז:) פליגי ר' יוחנן ור"ל אי מיירי דקבלו וזרקו דתרוייהו נעשו בפסולין וכמו כן מדקדק בריש מעילה (דף ה.): **כל שפסולו בקדש.** שאירע לאחר שחיטה שנתקדש [כה] בכלי כדפרישי' לעיל בפ' חטאת העוף (סח: ד"ה אמר): **זאת היא העולה.** זאת תורת העולה היא העולה. זאת והיא וה"א דהעולה שני היינו ג' מיעוטין אבל העולה קמא אתא לעולה [כו] ראשונה כדקאמר רבא בפ' תמיד נשחט (פסחי' דף נח:) ותורת הוי [כז] רבוי לרבות איזה פסולין דאם עלו לא ירדו כרבי יהודה דלא ממעט אלא הנך ג' ואם תאמר הא ר' יהודה סבר לעיל בפ"ק (דף יז.) דלפה מקדשה [כח] במזבח א"כ כולן עלו [כט] והיכי משכחת לה פסול [ל] בפיגול ונותר וטמא וי"ל כגון שיש הפסק בין הבהמה לרצפת העזרה: **פרט לנשחטה בלילה.** רובע ונרבע לא צריכי מיעוטא לרבי יהודה וכל הני דמרבה ר"ש מרבה נמי רבי יהודה כדלקמן (דף פה:) ומסתבר לרבות הני טפי משום דמשכח להו היכשרא ואם תאמר קדשי קדשים ששחטן בדרום [לא] דקאמר בריש מעילה (דף ב:) תרד לר"י הא לית ביה מיעוט רביעי וי"ל משום דדרשינן לעיל בפרק כל הפסולין (דף לו.) כל דבר רע ריבה חטאת ששחטה בדרום (דאם עלו לא ירדו) ושנכנס דמה לפנים ואף על גב דקרא ללאו שמעינן נמי דאם עלתה תרד א"נ שחט בדרום כעין שחיטת חוץ היא: **הניתנין למטה שנתנן למעלה כו'.** בכל הני מודה רבי יהודה והכי אמרינן לעיל בפרק ב' (דף כז:) קתני מיהא הניתנין למטה שנתנן למעלה ולא פליג רבי יהודה ובפ' כל הפסולין (לעיל דף לו.) נמי אמרינן דלא פסל רבי יהודה במחשבה דלמטה למעלה ולמעלה למטה כי היכי דפסיל במחשבת היגוח משום דרבי יהודה לטעמיה דאמר שלא במקומו כבמקומו דמי ותימה דבריש מעילה (דף ב:) משמע דפליג רבי יהודה גבי קדשי קדשים ששחטן בדרום דרבה אמר אם עלו ירדו ורב

עין משפט נר מצוה

י א ב מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה יד:
יא ג מיי' פי"ד מהל' מעה"ק הלכה א:
יב ד מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה ז:
יג ה מיי' שם הלכה ו:
יד ו מיי' שם הלכה ח:
טו ז מיי' שם הלכה ה:
טז ח מיי' שם הלכה ח:
יז ט מיי' שם הלכה ד:
יח י מיי' שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: במדבר כט, כד
2. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו, ב

מוסף רש"י

מתנדב אדם מנחת נסכים. סלת שמן ויין בלא קרבן (מנחות קד:) **מנחתם ונסכיהם בלילה.** דאע"פ שמקריבין הקרבנות ביום, יכולין להביא המנחות והנסכים בלילה (תענית ב:). דמנחת נסכים קריבין בלילה, ואי קשיא הא אמרינן בהקומץ רבה (כו:) דברים שדרכן ליקרב ביום וקחשיב מנחת נסכים, מפרש לה בפרק יש קרבנות במסכת תמורה (יד.) דהא דקתני ביום בנסכים הבאים עם הזבח, והא דקתני בלילה בנסכים הבאין בפני עצמן, כגון שהביא זבח בלא נסכים ולאחר זמן הביא הנסכים בפני עצמן יכול להביאן בלילה (מנחות מד:) **מנחתם ונסכיהם למחר.** אם קרב הקרבן בזמנו ואפילו מכאן ועד עשרה ימים (תמורה יד.). אם הביא היום זבח יכול להקריב נסכיו למחר ובלבד שלא יקדשו בכלי מאתמול, דאי קדשי נפסלין בלינה כדתניא במסכת מעילה (ט.). קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה (מנחות מד: וכעי"ז שם נב.) **אם עלו לא ירדו.** אם עלו למזבח אימוריהן להקטיר (פסחים עג.) **הלן.** בשר הלן (לעיל מג.): **ושקבלו פסולין וזרקו את דמו.** אם עלה הבשר לא ירד (לקמן פז.) **מכשיר בבעלי מומין.** אם עלו שלא ירדו (לעיל לה:) **זאת היא העולה.** זאת תורת העולה היא העולה, ומהאי קרא נפקא לן פסולין שאם עלו לא ירדו, דכתיב על מוקדה, משתעלה תוקד, וכתב רחמנא זאת דמשמע מיעוטא, כלומר זאת אם עלתה לא תרד אבל אחרת אע"פ שעלתה תרד, וכתיב היא דמשמע מיעוטא, וכתיב העולה דמשמע העולה עולה כשרה ולא פסולה, והוי תלת מיעוטי ממעטי הני תלתא פסולי (נדה מ. וכעי"ז לעיל כז:). אבל כל הנך פסולי אחריני דמכשר בהו ר"ש, כגון לן ויוצא, שיצא הבשר קודם זריקת דם, וטמא ושנשחט לאוכלו חוץ לזמנו וחוץ למקומו, כולן מודה נמי ר' יהודה דלא ירדו, וטעמא מפרש ר' יהודה (לקמן) מפני מה אמרו לן בדם כשר שהרי לן כשר בבשר, וכן כולן: **ושנשפך דמה.** לארץ ולא נזרק (נדה מ:) **אין לי אלא עולה כשרה.** תהא על מוקדה כל הלילה עד הבקר: **והלן.** שלן בשרה חוץ למזבח (לעיל כז:). או: דם הלן (נדה שם) **והיוצא.** שיצא בשרה (לעיל כז:). בשר עולה שיצא והכניסה והעלה (נדה שם) **ושנשחט חוץ לזמנו.** על מנת להקטיר חוץ לזמנו (לעיל כז:). או: על מנת לאוכלו חוץ לזמנו דהוי פגול: **ושקבלו פסולין וזרקו את דמו.** כגון בעל מום או שאר פסולין, ולהכי נקט קבלו פסולין ולא נקט ששחטוהו פסולין, שהשחיטה כשרה בפסולין כדתנן (לעיל לא:) כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה: **שנתנן למעלה.** מחוט הסקרא, דקי"ל חטאת בהמה למעלה דכתיב בה קרנות, ועולה למטה: **והניתנין בפנים.** על המזבח הפנימי, כגון פר העלם דבר ופר כהן משיח: **ופסח וחטאת.** להכי נקט פסח וחטאת, דקי"ל כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מפסח וחטאת (נדה שם) **מנין.** שכיון שעלו לא ירדו **הרובע והנרבע.** על פי עד אחד שמותר להדיוט ואסור לגבוה ונפקי לן מקראי במס' תמורה: **והמוקצה.** שהקצהו לתקרובת עבודת כוכבים: **והנעבד.** שהשתחוה לבהמה (לעיל כז:) **וכלאים.** שור או כשב פרט לכלאים, כי יולד פרט ליוצא דופן (שם ע"פ חולין לח:): **ומה ראית.** אחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש לך הכתוב מה ריבה ומה מיעט (לעיל כז:) **אחר שריבה הכתוב ומיעט כו'.** הואיל וכתוב אחד ריבה וכתוב אחד מיעט מעתה יש לך לילך באומד הדעת (נדה מא.):

מסורת הש"ס

א) [מנחות קד: קו.], ב) לעיל מ. [תענית ב:] מנחות מד: נב. תמורה יד. ירוש' סוכה פ"ד ה"ו, ג) לעיל מג., ד) [לקמן פז:], ה) [לעיל לה:], ו) [נזכר בפסחים עג. מנחות עט.], ז) ת"כ צו פ"א ה"ט, ח) לעיל כז: [הוריות ג: ע"ש נדה מ. ע"ש ת"כ שם ה"ז, ט) שייך לעיל, י) ע"כ שייך לעיל, כ) עי' תו' מנחות מד: ד"ה מנחתם, ל) ע' קידושין טז:, מ) [וע"ע תו' יבמות פד ד"ה אלא לאו, כתובות כט. ד"ה ועל הכותית, שבועות לט. ד"ה ואלו נאמרין].

שינויי נוסחאות

א] לדברי ר"ג כו' לדברי כולן כו'. בכתה"י הסדר הפוך, וכ"ה ברש"י: ב] מנחה ונסכים (כי"צ). וע' קר"א ורש"ש: ג] אוחרא (ש"מ): ד] הואיל וכו' עד ונסכיהם למחר. ליתא בכי"מ: ה] ואפי' למחר (כי"ד וכ"ה לעיל ח ע"א): ו] ושנשפך דמה ושיצא (ש"מ): ז] במשנה שבמשניות ליתא (הגר"ב) ובכתה"י ורש"י וש"מ ליתא: ח] היה (כתה"י): ט] נ"א חנניה (כי"צ, פרי"ד, וכ"ה במשניות): י] למטה וכו' ולמעלה וכו' עד בפנים שנתנן בחוץ. בכתה"י הסדר בהיפוך וכ"ה לעיל כז ע"ב ובפרי"ד [ואם מקדים בפנים וכו' לפני למעלה וכו']: יא] בפנים והניתנין בפנים כו' (ש"מ): יב] שריבה הכתוב ואמר תורת העולה מיעט ואמר זאת מרבה אני כו' (ב"ש מס"י): יג] מנחה הבאה בפנ"ע. (כליל) [כלומר] בגלל עצמה (כתה"י וב"ש. והתיקון בסוגריים מהצ"ק): יד] רש"ק מ"ז. נ"א בת (ש"מ): טו] נ"ל שאם עלו (כתה"י): טז] למעוטי הני פסולין (ש"מ): יז] דלא (צ"ק): יח] דלא (ש"מ): יט] כל הלילה (ש"מ): כ] שמעינן להו (ש"מ): כא] נ"ל מייתי. וע' תוס' מנחות עט ע"א ביתר ביאור (צ"ק): כב] נ"ל פוסלתם (ע"פ בה"מ): כג] שאין (צ"ק): כד] אבל כאן מיירי דחישב לאכול (צ"ק): כה] נ"ל ונתקדש (צ"ק): כו] בדפ' ישנים הגי' לעולה ראשונה שבפנחס, [ועפ"י ב"ש ונ"ק נ"ל להעולה עולה ראשונה שבפ' פנחס]. ולפנינו נמחק שבפנחס עפ"י בה"ז עש"ב וע"ע ח"נ ורש"ש: כז] הוי רבויא לר' יהודה לאינך פסולין דאם כו' כר"ש דלא ממעט כו' (ש"מ עפ"י תוס' נדה מ' ע"א). וע' נ"ק: כח] מקדשת כמזבח (ב"ש): כט] נ"ל יעלו (צ"ק): ל] פסול בכל הנהו וי"ל כל"ל והשאר נמחק (צ"ק): לא] בדרום ושנכנס דמה כו' דקאמר כל"ל (באה"מ): לב] נלנ"ל ויצא דמה נמי יש לו הכשר שהיוצא כשר בבמה: לג] וע"ע בדבריהם לעיל כז ע"ב ד"ה ומולא:

ליקוטים

הובא בעמ' קודם

שיטה מקובצת

ומודי ר"ש דלא ירדו קמ"ל. פי' וכי קתני מתני' דירדו, דוקא בשקדשו בכלי עם הזבח דלא אפשר לשהויינהו דהוו מפסלי בלינה, קמ"ל דהני נמי באין עם הזבח נינהו. בספר ישן (ב"ש): **שנשחט בלילה כו' אם עלתה תרד.** עי' תוס' לקמן דף קח [ע"א ד"ה שחיטת לילה]: **כל שפסולו בקודש.** פי"ה לאחר שבא לעזרה. ולא נהירא דרובע ונרבע מי לא עסקינן [דרבע ונרבע] בעזרה נמי. ונראה דהיינו שיש לו הכשר במקום אחר. וא"ת התינח נשחטה בלילה דיש לה הכשר דכל הלילה כשרה לאיברים ופדרים, ויצא דמה [לב] (יוצא) כשרה בבמה, אבל נשפך דמה באיזה מקום יש לה הכשר במקום אחר, וי"ל דדוקא גבי שחיטה בלילה צריך שיהא לה הכשר במקום אחר לפי שעדיין לא נעשה בה עבודה בהכשר ואם לא היתה לה הכשר במקום אחר לא היה מכשיר ר"ש אבל נשפך דמה שכבר נשחטה בהכשר כה"ג קרי ליה שפיר פסולו [לג] בקודש: **ובעלי מומין.** לעיל דף לה ע"ב: **הרי אלו ג' מיעוטין.** וא"ת ר"י דמוקי זאת למעוטי נשפך דמה מהיכא ממעיט רובע ונרבע, וי"ל דנשפך דמה ורובע ונרבע ממעט מהדא מיעוטא דשקולין הן דכי היכי דנשפך דמה אין לו הכשר במקום אחר כמו כן רובע ונרבע אין לו הכשר במקום אחר, דאע"ג דפירשתי דנשפך דמה קרי ליה הכשר במקום אחר הואיל והיא אחר שחיטה שנעשית בהכשר, היינו לר"ש אבל ר"י לית ליה האי סברא ושוין הם שאין להן הכשר במקום אחר: **תוד"ה וחוץ כו' והוי כמו שחטן בדרום.** עי' תוס' דף סח ע"ב [ד"ה אמר]: **ד"ה פרט כו' שחט בדרום בעין שחיטת חוץ היא.** נ"ב עיין תוס' דף סח ע"ב. ועוד נ"ב וכן נ"ל שיש טעם דאי לאו הכי מנין לו לרבותו מכל דבר רע יותר משאר פסולין, ומהאי טעמא איכא למימר דהיינו טעמא דמאן דבעי למימר ליה אפילו לר"ש (ריב"א. ב"ש):